
Zpravodaj Křesťansko - demokratické strany

Sál radiopaláce: **ROZHODNUTÍ O BUDOUCNOSTI Hnutí**

BOJOVNÝ SJEZD KŘEŠŤANSKO-DEMOKRATICKÉ STRANY.

Výkonný výbor skládal v sobotu 24. 3. 1990 účty ze své dosavadní činnosti delegátům všech organizací z Čech a Moravy. V hlavním projevu předseda strany Dr. Václav Benda vysvětlil důvody dosavadní spolupráce s OF a rozvinul argumentaci pro možnost další taktiky strany ve volbách, ať již s OF nebo v jiných variantách.

Delegáti organizace z Českých Budějovic přijeli s úmyslem neschválit zprávu výkonného výboru, ale závěrečné absolutorium vedení strany dostalo.

Pozdravné projevy přednesli m. j. zástupce Lidové strany z Rakouska, kterému jsme vděční za velkou pomoc, spřáteleného hnutí ze Španělska a zástupci Litvy, kteří byli nadšeně uvítáni. Zájem se soustředil zcela na pozdravy sjezdu, které měli zástupce OF pan Štingl, Dr. Svoboda z Lidové strany a zástupci KDH ze Slovenska, protože se s napětím očekávalo, jak sjezd rozhodne o taktice a strategii.

Čtyřnásobným hlasováním o koalici se všemi křesťanskými stranami, o koalici s lidovci, o setrvání v platformě OF, o samostatném vystoupení strany ve volbách, popř. koalici s dalšími křesťanskými stranami rozhodl sjezd ve prospěch samostatné kandidatury strany. Diskuse, nanejvýš kritická vůči OF, přivedla jednání sjezdu do krajnosti časového limitu pronájmu sálu.

Delegáti potvrdili ve funkci předsedu strany Dr. Václava Bendu, schválili stanovy, zprávu o hospodaření a zvolili nový republikový výbor.

Sjezd byl zakončen chorálem "Svatý Václave".

bk

USNESENÍ

Sjezd KDS se sešel v počtu 161 delegátů. Projednal zprávu o činnosti, udělil absolutorium odstoupajícímu výboru, vyslechl hlavní referát Václava Bendy i zdravice hostů z domova i ze zahraničí. Při té příležitosti schválil prohlášení k samostatnosti Litvy. Schválil stanovy, výši příspěvků, formu registrace členů, posoudil tři možnosti volební strategie a zvolil strategii samostatného postupu otevřeného dalšího koalicím.

Za předsedu zvolil Dr. Václava Bendu, za místopředsedy Dr. Čecha a pana Michálka, za tajemníka ing. Josefa Cuhru. Dále sjezd zvolil republikový zastupitelský výbor a revizní komisi.

Prohlášení

Delegáti sjezdu Křesťansko-demokratické strany zaujmají k vyhlášení nezávislosti Litvy toto stanovisko:

Litva nikdy dobrovolně nevstoupila do SSSR, nýbrž de iure existuje dodnes jako samostatný stát, zejména poté, kdy byl pakt Molotov-Ribbentrop prohlášen za neplatný. Není tudíž vázána sovětskými zákony o vystoupení z federace, zejména ne pětiletou lhůtu na plné osamostatnění.

Protestujeme tedy proti vojenské hrozbě, jež se projevuje posílením sovětských vojenských jednotek na území Litvy. Požadujeme, aby tyto jednotky byly z území Litvy staženy a tato pobaltská republika uznána jako samostatný, suverénní stát.

Praha, 24. března 1990

OTEVŘENÝ DOPIS OBČANSKÉMU FÓRU

Sjezd Křesťansko-demokratické strany dne 24.3.1990 nevelkou, leč jasnou většinou rozhodl o tom, že KDS nadále nehodlá vystupovat jako součást Občanského fóra a postaví do voleb své vlastní kandidátní listiny. Důvodů k tomuto rozhodnutí bylo mnoho, v neposlední řadě k nim však patřil nevšední a diskriminující postoj většiny složek OF k politickým stranám, které působí v jeho rámci.

Byli bychom rádi, kdyby náš odchod z OF nebyl pochopen jako důvod k roztržce a nevybíravé předvolební konkurenci, nýbrž spíše jako snaha nabídnout občanům dostatečně přehlednou pluralitu politických možností, jakou OF již dnes není schopno plně reprezentovat. Z naší strany nebude učiněno nic, co by zablokovalo možnost budoucí solidární

spolupráce demokratických sil v novém parlamentě a vládě. A ať již OF zaujme v budoucnosti vůči KDS jakýkoli postoj, prohlašujeme, že jsme si plně vědomi rozhodující úlohy, jakou OF sehrálo v prvních týdnech a měsících naší "sametové" revoluce, že OF děkujeme a že nehodláme jeho úlohu iniciátora a důležitého garanta přechodu k demokracii zpochybňovat ani v budoucnu, ať již se naše vzájemné vztahy vyvinou jakkoliv. Dáváme přednost tomu, aby se vyvíjely co nejpozitivněji - přestože budeme stavět konkurenční kandidátky.

24.3.1990 z pověření sjezdu KDS

Dr. Václav Benda
předseda

ing. Josef Cuhra
ústřední tajemník

Programové prohlášení

1. Výchozí situace

Ustavení Křesťansko-demokratické strany je příspěvkem ke vzniku pluralitního a demokratického politického systému v Československu. Křesťansko-demokratická strana si dává za úkol aktivizovat především ty křesťany, kteří se dosud politicky

neprojevují, nebo považovali politiku za cosi mravně nepřijatelného. Věřt přitom, že se k jejímu programu připojí i řada lidí, kteří nesdílejí křesťanskou víru, ale křesťanské ideály jim jsou důležitou hodnotou. Křesťansko-demokratická strana doufá, že se jí podaří vytvořit společenství lidí, kteří univerzální hodnoty křesťanství pokládají za neodmyslitelné i v životě veřejném a politickém. Idea křesťanské demokracie, jako moderního politického

směru, má své počátky již v předválečném období. Konkrétní podoby nabyla v padesátých letech, zejména v krutých poměrech komunistických žalářů, kdy se stala výrazem naděje ve spravedlivější, na křesťanských principech uspořádané společnosti.

Skupina dnešních zakladatelů Křesťansko-demokratické strany se začala předběžně formovat již v polovině osmdesátých let, podílela se na vzniku Hnutí za občanskou svobodu, v jehož rámci se ustavila 15. listopadu 1989 jako autonomní Křesťansko-demokratický klub. Překotný vývoj událostí v Československu ji přiměl k dalším krokům, o nichž dosud uvažovala jen perspektivně. 3. prosince 1989 se deklarovala jako samostatná politická strana, plně začleněná do Občanského fóra a sdílející jeho základní cíl: obnovit v naší zemi demokratické zřízení. Tento postup byl potvrzen na ustavující konferenci 26. 12. 1989.

Veřejnou politickou činnost považujeme - v duchu výzev kardinála Tomáška i v duchu závěrů synodu českobratrské církve evangelické v listopadu 1989 - za svou povinnost.

2. Naše tradice

Naše země je svými staletými tradicemi křesťanská země a naše národy v minulosti vynikaly vždy tehdy, když se pevně držely své křesťanské víry. Proto i dnes zůstaneme při vytváření nové politické kultury jen na povrchu, když zanedbáme duchovní kulturu, když se budeme držet pouze demokracie a zapomeneme na křesťanství.

Křesťansko-demokratická strana chce být stranou otevřenou všem křesťanům. Nezasťiráme si rozdíly mezi církvemi, nechceme je bagatelizovat. Jsme si však jisti, že rozdíly nejsou takové, aby znemožňovaly nalezení společné etiky a společných politických postojů.

Při pohledu na národní minulost se chceme zbavit tradičních černobílých hodnocení. Uznáváme, že žádná etapa našich dějin nebyla veskrze špatná ani veskrze dobrá. Chápáním celé minulosti chceme předejít jednostrannému jednání v budoucnosti.

Uvědomujeme si, že demokracie v naší zemi vyrostla ze snažení a z myšlenkového pokladu dřívějších generací. Nechceme a nemůžeme se vracet do prvních dvaceti let republiky, přesto považujeme její dědictví za cenné poučení a zdroj podnětů pro dnešek. Na československé demokracii oceňujeme zvláště duchovní, politickou i hospodářskou pluralitu a vzájemnou toleranci.

3. Úcta k životu

Budeme působit k uzdravení zvláště těch oblastí, které jsou nejvíce v krizi: rodiny, manželství, mateřství, otcovství a vztah ke stáří. Osvětovou činností, rozvíjením sociálních služeb a prosazování spravedlivých zákonů chceme chránit život od samého počátku přirozené smrti včetně ochrany života postiženého defektem.

4. Politické a právní zásady

Hlavním posláním politiky a politiků je služba, a to služba v přesně vymezeném rámci veřejného pověření. Prvotní důraz klademe na svobodu a na dostatečný prostor pro jednotlivé lidské osoby i pro přirozená společenství. Vybízíme občany k tomu, aby v co největší míře vzali své věci do vlastních rukou a rozhodovali o nich odpovědně sami. Chceme prosazovat takové zákony, které by jim k tomu otvíraly co největší prostor. Chceme stále zdůrazňovat, že lidská osoba je nejdůležitější, že živá společnost a její přirozené články, především rodina, jsou přednější než stát a jeho instituce. Stát je k tomu, aby hájil prostor pro člověka a jeho přirozený svět.

Právní kultura, právní povědomí a právní jistoty v naší zemi v posledních desetiletích hluboce upadaly. Prvním krokem k jejich povznesení musí být svobodné volby, z nichž vznikne nové Federální shromáždění. To schválí novou ústavu, v níž je nutné jednoznačně zaručit občanům rovnost před zákonem a všechna občanská práva v duchu Všeobecné deklarace lidských práv, Mezinárodních paktů o občanských a politických právech i o hospodářských, sociálních a kulturních právech. Celý československý právní řád musí být zjednodušen, zpřehledněn a zbaven všech svých totalitních prvků. Musí být uveden do souladu s ústavními principy a musí zavazovat stejně občany i stát.

Křesťansko-demokratická strana bude věnovat zvláštní pozornost právu každého občana vyznávat takový světový názor, který je v souladu s jeho svědomím. Budoucí demokratický stát nesmí mít žádnou státní ideologii zakotvenou v ústavě.

Je potřeba trvat na oddělení moci zákonodárné, výkonné a soudní a vytvořit mechanismy, které by bránily zneužívání moci. Jedním z nich jsou svobodné a nezávisle působící sdělovací prostředky. Systém soudů musí zahrnovat i soudy ústavní a správní.

Žádáme rehabilitaci obětí politických persekucí v minulosti, žádáme, aby křivdy byly napraveny.

Uvědomujeme si, že i sebelepší právní normy a politické systémy mohou fungovat pouze tehdy, jsou-li opřeny o občanskou odpovědnost a obecnou mravnost.

5. Hospodářství a samospráva

Za časově prioritní úkol pokládáme nejen změny v organizaci naší ekonomiky, ale také v celém jejím zaměření, vnučeném zvenčí a přímo protichůdném našim možnostem.

Za reálné východisko pokládáme vícesektorovou ekonomiku, ve které by sektoru soukromému, družstevnímu a státnímu byla zaručena rovnoprávnost. Budeme podporovat znovuvybudování soukromého sektoru, který u nás prakticky chybí. Toto úsilí spojujeme s nejrychlejší cestou k prosperitě. Chceme také navazovat na družstevní tradice, které se u nás v předválečném období mimořádně osvědčily, a rozvíjet nové, podnikatelské formy, založené na kapitálové spoluúčasti přírodních výrobců. U státního podnikání dáváme přednost samosprávným způsobům řízení. Za prvořadé považujeme vytvoření záruk, které by daly všem, kdo jsou ochotni podnikat, dlouhodobě stabilní podmínky pro podnikání.

Respektujeme důstojnost práce, která nesmí být zbavena svého lidského rozměru. Pracující se musí spravedlivě podílet na vytvořených hodnotách, riziku i zisku.

Naším cílem je vybudovat společnost, která by byla schopna srovnání s nejvyspělejšími státy Evropy. Dobře fungující hospodářství je také předpokladem vysoké úrovně sociálních jistot ve stáří, v nemoci a v dalších svízelných situacích. Každý občan má na toto zabezpečení nezadatelné právo. Vycházíme z křesťanského učení, které stanovuje povinnost všech snažit se o stále dokonalejší sociální spravedlnost.

Domníváme se však, že tato povinnost nemá být svěřena jen státu, který ji nemůže uskutečnit bez pravomocí, svádějících ho k totalitním přístupům, ale že je především úkolem společnosti a jejích sebeobránných mechanismů, včetně svépomocných družstev a nezávislých odborů.

6. Životní prostředí

Uznáváme, že svět přírody je toliko propůjčený a nesmí být zneužíván - v respektu k němu samému, s ohledem na život příštích generací. Chceme se proto snažit obnovovat rovnováhu mezi člověkem a ostatním stvořením. Zasazujeme se o dokonalejší systém ochrany přírody, přírodních zdrojů a životního prostředí. Pokusíme se vrátit krásu a zdraví své zemi.

Nelze dále vykořisťovat vlastní budoucnost a za okamžitý efekt platit tím, že příští generace budou obklopeny pouštěmi. - Neméně důležité je však také měnit myšlení lidí, v němž nesmí zůstat na prvním místě péče o hmotný blahobyt.

Domníváme se, že pouhé přísné sankce nejen nezaručují záchranu životního prostředí, ale skrývají v sobě značné možnosti zneužití. Za důležitou

součástí řešení ekologických problémů pokládáme jejich úzké spojení s problémy ekonomiky. Jakmile se podaří zajistit, aby neekologické výroby byly také drahé a naopak, stane se ohleduplný přístup k životnímu prostředí nejen morální, ale i ekonomickou prioritou.

Při zásazích do životního prostředí je nutno vždy přihlížet k mínění obyvatel příslušné oblasti a respektovat jejich názor.

7. Svoboda víry

Chceme vytvářet prostor, v němž by všechny církve a náboženské společnosti mohly plně rozvíjet svou činnost. Budeme věnovat zvláštní pozornost svobodě vyznání, která je jedním ze základních lidských práv. Vzájemný vztah státu a církve musí být založen na nových zásadách, které budou respektovat nezávislost církve, zajistí nevměšování státu do jejích vnitřních záležitostí a vyřeší problémy postavení církve ve veřejném životě.

Budeme napomáhat rozvoji náboženské snášenlivosti, vzájemné důvěry, úcty a podporovat spolupráci církve na poli výchovy, ediční činnosti i sociální práce.

8. Kultura.

Kultura je záležitostí způsobu života celé společnosti, který je dnes - a nejen u nás - v mnoha směrech zraněný a nemocný. Morální zdraví společnosti chceme obnovovat tím, že do jejího života budeme vnášet křesťanské hodnoty: lásku, odpuštění, soucit, sebeobětování, mravní opravdovost.

Za samozřejmost považujeme odpovědné rozvíjení tvůrčí svobody.

Nápravu potřebuje celý systém školství, které nemá sloužit jen přípravě na povolání, ale současně vychovávat svobodného ducha, dávat lidem všestranný rozhled a pomáhat jim v mravní orientaci ve světě. I do školství musí proniknout princip názorové plurality. Stát nesmí mít monopol na vzdělání. Je potřeba rozšířit výuku klasické evropské křesťanské a humanistické kultury, která pozitivně formuje člověka myšlenkově a mravně.

Musí být respektovány akademické svobody, odstraněna politická a ideologická hlediska při výběru učitelů i posluchačů. Ve vědě a výzkumu budeme hájit rozvoj jednoho z největších darů člověka - svobodného rozumu. Při rozhodování o výši finančních prostředků do této oblasti budeme hledat vyvážený vztah mezi její efektivností a potřebnou ochranou před krátkozrakým šetřením.

9. Národní svébytnost a postavení ve světě

Národní vědomí a úcta k historickému a kulturnímu dědictví i k obětem předchozích generací je nám výzvou ke smysluplnému pokračování.

Federativní uspořádání Československa považujeme za vhodnou formu soužití našich národů ve společném státě. Ctíme přirozenou odlišnost národních struktur. Respektujeme práva národnostních a etnických menšin, včetně dosud neuznaných práv Židů a Rómů.

Český národ žije ve svých historických hranicích v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. V těchto historických oblastech se vytvořila během vývoje některá specifika, která nebyla v posledních

desetiletích respektována. Je potřeba rozvíjet a podpořit zejména moravskou a slezskou kulturní automonii, která byla tak dlouho přehlížena a přece odolala všem pokusům o likvidaci.

Naše země leží v srdci Evropy. Jsme si vědomi složitosti mezinárodních vztahů a pozice Československa v nich.

Mír je nedělitelný. Svobodný život uvnitř státu je nezbytnou podmínkou jejich dobrých vzájemných vztahů.

Ne chceme stát stranou integračních procesů v Evropě a zvláště v Evropě střední.

Praha, březen 1990

VEDENÍ KŘESŤANSKO-DEMOKRATICKÉ STRANY

Předseda: PhDr. Václav Benda, Karlovo nám. 18, Praha 2, 120 00, tel. 298676
Místopředseda: František Michálek, Boskovice, Lidových milicí 680, 680 01

Místopředseda: JUDr. Josef Čech, Liebknechtova 7, Praha 5, 150 00, tel. 540071
Ústřední tajemník: Ing. Josef Cuhra, Mělnická 12, Praha 5, tel. 537390

ČLENOVÉ REPUBLIKOVÉHO ZASTUPITELSKÉHO VÝBORU:

Miroslav Školoud, Pravoúhlá 55, Praha 5, 150 00, tel. 544400
Ing. Petr Eliáš, Čáslavská 7, Praha 3, 130 00, tel. 735212
Ing. Milan Jaroš, Liberijská 3, Praha 6, 160 00, tel. 360401
JUDr. Marie Hlaváčková, Šumberova 42, Praha 6, 162 00, tel. domů 3559924, do práce 8142412
PhDr. Václav Peřich, Sverdlova 10, Praha 6, 160 00, tel. domů 3538574, do práce 360351
Ing. Miroslav Tyl, Žernovská 38, Praha 10, 100 00, tel. domů 7812031, do práce 592601
Marie Kaplanová, Českomalinská 47, Praha 6, 160 00, tel. domů 328315
Antonín Sochor, Nad Petruskou 10, Praha 2, 120 00, tel. domů 6910777
PhDr. Hyněk Krátký, Novovysočanská 12, Praha 9, 190 00
Stanislav Novotný, prom. práv., Zelená 5, Praha 6, 160 00
Jiří Beran, Heřmanova 26, Praha 7, 170 00, tel. zam. 3779153
Dagmar Prylová, Voskresenská 862, Kolín 2, 280 00
Ing. Jiří Prinz, Průhon 576, Brandýs n./Labem, 250 02
RNDr. Vlasta Svobodová, tř. Jaroše 12, Brno, 602 00, tel. domů 677239
MUDr. Jiří Bužga, Obránců míru 1307, Kopřivnice, 742 21
František Adamík, Šiřava 21, Přerov, 750 00
Vít Ištvanek, Dolní Bojanovice 91, 696 17
JUDr. Jaroslav Koutský, Gorkého 1262/25, Most, 434 01
Ing. Karel Steiner, Zborovská 90, Plzeň - Doudlevice,

301 34, tel. do práce 2122574
Michal Holcček, U trati 16, Praha 10, 100 00, tel. domů 305022
Ing. Josef Chromík, Gottwaldovská 46, Havířov 1, 736 01, tel. domů 06994/22752
Pavel Javora, Rozkošná 12, Brno, 643 00, tel. domů 305022
Tomáš Svoboda, Kotorská 1580, Praha 4, 140 00, tel. 498519
Josef Vávra, Kozelkova 1770, Praha 4, 149 00, tel. domů 7921258
Ing. Miroslav Wajsar, Školní 1085, Červený Kostelec, 549 41, tel. práce 6881
Ing. Antonín Marek, Rostislavova 17, Ostrava 3, 703 00, tel. 54588
MUDr. Karel Holoubek, Stehlíkova 6, Plzeň, 320 13, tel. práce 220016

ČLENOVÉ VÝKONNÉHO VÝBORU:

Václav Benda - vnitřní politika
Josef Čech - finance a ekonomika
František Michálek
Michal Holcček - pokladník
Marie Hlaváčková - právní skupina

Miroslav Školoud - volební kampaň
Petr Eliáš - zahraniční styky
Miroslav Tyl - programová, ideová skupina
Stanislav Novotný - sekretariát, organizace
Tomáš Svoboda - KDM

KŘESŤANSKÁ SOCIÁLNÍ NAUKA

Křesťanská sociální nauka je neodmyslitelná součást křesťanské nauky o člověku. Teologický základ křesťanské sociální nauky lze charakterizovat třemi východisky:

1. Člověk je obraz Boží, vykoupený Kristovou krví a povoláný k věčnému společenství s Bohem. Proto to není ani předmět manipulace ze strany státu, ani výrobní síla. Tedy -řád věcí musí sloužit řádu lidských osob - nikoli naopak.

2. Kristus vykoupil celého člověka, nejen jeho duši. Odtud plyne závažnost péče o celého člověka.

3. Po hříšném pádu je lidská přirozenost narušena a to včetně společenského rozměru, ale vztah k Bohem chtěnému řádu věcí zůstává. Odtud plyne na jedné straně nutnost mít při pořádání řádu lidské společnosti na paměti Boží plán spásy, na druhé nutnost přijmout nedokonalost každého lidského řádu.

Základem každého křesťanského myšleného společenského uspořádání je lidská osoba ve své jedinečnosti a neopakovatelnosti (osoba = lat. persona). Z personality plyne

- svoboda

- odpovědnost

- svědomí.

Proto vychází křesťanská koncepce společenského uspořádání z principu solidarity (lat. solidare = pevně spojit): člověk není izolované suverénní individuum - je vztážen ke společenství a je s ním svázán, aniž by to snížilo jeho vlastní, samostatnou hodnotu. Každá křesťanská politika proto vždycky musí mít sociální rozměr subsidiarity (lat. subsidium - přibl. pomoc z rezervy): nic z toho, co dokáže člověk vlastními silami a vlastní iniciativou, se mu nemá odejmát a nemá se to převádět na společnost. Společnost má své jednotlivé údy podporovat a nikoliv vysávat.

Z posledního bodu plyne naše snaha zásadně změnit dnešní strukturu společnosti, tj. co nejvíce omezit věčné nekompetentní rozhodování shora, které nás navíc stojí spoustu peněz a času.

Společným křesťanským motivem v pojetí společnosti je to, že pozemské hodnoty jsou sice relativní, ale závažné. Tedy musíme se o ně starat a na druhé straně nás tento akcent chrání vůči jakémukoliv utopismu. Plody sociálního utopismu jíme až nyní, ač samy teorie jsou starší (Moore, Campanellův Sluneční stát). O utopiích se mluví často uznale, ale často je to způsobeno tím, že je nikdo nečte. Přitom již v těchto

klasických utopiích je nejenom onen základní blud, totiž, že větším působením státu lze zlepšit přirozenost člověka, ale také všechny hrůzy totality, které prožíváme ve 20. století, tam jsou už obsaženy (např. deportace obyvatelstva, euthanasie těžce nemocných, vyhazování "méněcenných" národů apod.).

Další antiutopický moment je vědomí slabosti a porušenosti člověka. Vede nás k tomu, abychom si v pozemských snahách nekladli příliš vysoké cíle, které nakonec člověku ani společnosti neprospívají (viz socialismus komunistického a předtím nacistického typu).

KATOLICKÁ SOCIÁLNÍ NAUKA

Katolická sociální nauka je zásadně otevřená proto, že se církev vyrovnává s novými problémy tak, jak přicházejí.

1878 Lev XIII. - enc. Quod apostolici muneris: proti socialismu

Rerum novarum: dělnická otázka, proti liberálnímu kapitalismu.

Magnou chartou katolické soc. nauky je Rerum novarum. Je zde ale také kořen určitého nebezpečí. Encyklika vznikla v době naprosto liberálního kapitalismu, v době, která neznala sociální jistoty (když si živitel rodiny zlomil např. nohu a nemohl pracovat, byli bez prostředků k obživě). Tato encyklika je proti liberálnímu kapitalismu zaměřena tak ostře, že e bohužel zde je určité citlivé místo, ze kterého někdy vyplývaly přátelštější přístupy k režimům ne sice totalitním, ale autoritativním -Musolinimu a Frankovi.

1930 Pius XI. - Casti conubii: zde - místo rodiny ve společnosti, zajišťování rodiny státem. CC je encyklika o manželství. V závěru Pius XI. pokládá otázku, zda lze klást na lidi náročné požadavky z encykliky, aniž by pro náležitý rozvoj rodiny byly ve společnosti vytvořeny podmínky. Odpovídá, že v podstatě nelze a že je třeba tomu přizpůsobit stát jako vyšší společenství. Zde jsou dva problémy: ani v jedné encyklice se přímo nerozlišují kategorie, které my dnes rozlišovat chceme, totiž společnost a stát (z důvodů zkušenosti s neoprávněným zasahováním státu do společnosti).

1931 Pius XI. - Quadragesimo anno: společenský řád podle evangelia, kompetence státu, stavovský stát. Zde se opět (poprvé v RN) vyskytuje návrh stavovského státu, který posléze ve španělském provedení přinesl neblahé plody.

1937 - Divini redemptoris: proti komunismu. Zcela koncepčně se zde mluví proti základnímu zlu, kterým je kolektivismus - podřizování člověka a jeho přirozených vazeb kolektivním koncepcím.

1941 Pius XII. - rozhlasové poselství: hmotné statky k užítku všech lidí (odkaz na Tomáše Akv.), omezení soukromého vlastnictví. Na jednu stranu katolická církev vždy zdůrazňovala, že soukromé vlastnictví patří k důstojné existenci člověka a na druhou stranu se zde kladlo určité omezení ve prospěch ostatních.

1961 Jan XXIII. - Mater et magistra, Pacem in terris - problematika světového společenství.

II. vatikánský koncil - konstituce Gaudiam et spes: autonomie pozemských hodnot, pluralita. Gaudiam et spes: pozemské hodnoty, jejich vytváření a společenský i politický život je autonomní (je zde vyjádřena vnitřní distance od jakékoli snahy uspořádat společnost přímo podle evangelia) - logickým důsledkem je pluralita. Neexistuje ta jedna katolická politika, ta jedna katolická strana, to jedno katolické pojetí. Citát: "Katolíci, kteří se vyjadřují ke společným problémům, samozřejmě vycházejí z katolické nauky, inspirují se jí, ale v oblasti pozemských hodnot mohou mít jedni katolíci tyto názory a jiní katolíci jiné názory. Mají na to právo."

1967 Pavel VI. - Populorum progressio: vysloveně o vývoji sociálního učení církve, otázky světové hospodářské soustavy, souvislost s mírem (komise Institutia et pax).

Vznikly komise Institutia et pax, které se mají z pozic čistě církevních, tedy ne politických, vyslovovat k sociálním a politickým otázkám a zároveň jsou určitou brzdou tomu, aby si heslo míru brali na prapory levičáci a socialisté všeho druhu, aby pod ním prosazovali koncepcie, které velmi často mají s vnitřním mírem ve společnosti i s mírem mezinárodním velmi málo společného.

1971 Pavel VI. - Octogesima adveniens

1981 Jan Pavel II. - Laborem exercens

1986 kongregace učení víry - Libertatis conscientia: instrukce o teologii osvobození

1987 Jan Pavel II. - Sollicitudo rei socialis

1989 instrukce o studiu sociální nauky v seminářích (autorům zatím není blíže známa).

JP II. vydal nedávno dekret Christifidelis laici, kde se mluví o společenské angažovanosti katolíků (laiků) velmi důrazně - laici mají povinnost politické účasti. To, že se politika považuje obvykle za oblast možného morálního porušení, že se poukazuje na korupci a různé problematiku jevy, nesmí laiky odvést od jejich odpovědnosti a angažovanosti v politice. Jediný autoritativní projev v této oblasti je zákaz

členství v totalitních stranách (NSDAP, komunist. strana).

Poznámky k dosavadní formulaci katolické sociální nauky

- postupně se rozšiřuje (dělnická otázka - celospolečenská problematika uvnitř státu - celosvětový řád, otázky rodiny, práce, souvislost s mírem, reakce na socialismus, komunismus /dosud slabé/, problematika teologie osvobození).

Pozn.: Zpracování celé zkušenosti s totalitním režimem zatím není tak dobré. Je to úkol nás křesťanů, kteří jsme prožili totalismus, abychom to, co jsme zažili, srozumitelně formulovali pro ostatní a přispěli tím k objasnění postavení člověka ve světě. Je to velmi důležité, protože i když jsme, zdá se, vytlačili komunismus z Evropy, on se stěhuje a v Latinské Americe na něj mnozí (i v církevních prostředcích) pohlížejí s velkou přízní. Zkušenost života v totalismu je třeba mít, ale my ji zase musíme formulovat tak, aby se z druhé strany dala pochopit.

- i fakticky ukazuje, že e nauka je nehotová, stále zpracovává aktuální a nové problémy a poznatky
- historická zkušenost 2. světa zdaleka nedoceněna a nereflktována

- dodnes podceňen rozdíl mezi státem a společností
- dodnes nezhodnocena historická zkušenost o neefektivnosti dirigismu v ekonomice

Odtud pro nás plyne nutnost formulovat si úkoly nově, hledat křesťanský životní styl v nových podmínkách, formulovat naši zkušenost s totalitním státem k užítku ostatních.

EVANGELICKÁ SOCIÁLNÍ NAUKA

Nelze mluvit o sociálním učení evangelické církve jako o jednotném celku nebo soustavě. Evangelická církev uznává jako jedinou nejvyšší autoritu Bibli a každý jednotlivý křesťan i církev jako společenství jsou povinni své životní postoje konfrontovat s tímto svědectvím a řídit se podle něho. Bible je souborem mnoha knih, které svědčí o Božím jednání v různých dobách. Mezi jednotlivými svědectvími je často napětí, které plyne z toho, že život nelze uzavřít do jedné šablony. Boží nároky na konkrétní lidskou osobu nebo společnost v konkrétní době a situaci nejsou vždy stejné. O správnou orientaci musíme vždycky zápasit v konfrontaci s Božím slovem a na modlitbách. Proto se také sociální učení evangelických teologů a církví vždy lišilo. Každá doba i sobnost zdůrazňovala jiné stránky.

Reformace původně vycházela ze středověké představy, že celá společnost je křesťanská. Všichni byli pokřtěni a tudíž povinni respektovat Boží zákon. Kdo se tomu bránil, býval různým způsobem

donucován. Wicel dělí celou společnost na 3 stavy: stav panský, který má hájit mečem Boží zákon, stav kněžský, který má následovat Krista v chudobě, práci, trpělivosti a učit sotatní a obecný lid. Donucovací moc se vztahovala jak na jednání, tak na učení.

Jiný důraz představovali například Chelčický a původní Jednota bratrská. Ti vyvodili z Ježíšova kázání na hoře, že skutečný křesťan nesmí užít násilí v žádném případě - nesmí tedy mít nic společného se světskou mocí. Rozpoznali, že představa křesťanské společnosti je pouhou fikcí, snažili se "pravé" křesťany oddělit od ostatní společnosti jako zcela zvláštní skupinu. Zároveň odmítali převzít jakoukoliv politickou odpovědnost ve světě.

Novou kvalitu přinesl do řešení této otázky M. Luther svým učením "o dvou říších", zpracovaným především ve spise "O světské vrchnosti". Podle něho zřídil Bůh na světě dvojí druh vlády (regiment). Těm, kdo se dobrovolně poddávají Kristu, vládne bezprostředně svým vlastním slovem bez donucování. Světskou moc pak zřídil Bůh proto, aby zabránila zlým páchat zlé skutky a nutila je navenek dodržovat mír. Bez ní by svět zpustl. Podle kázání na hoře, nemá křesťan vyhledávat pomstu chránit sám sebe. Křesťan však nekoná pouze to, co je potřebné a užitečné pro něho samého, ale především to, co je potřebné a užitečné pro druhé. Kvůli Bohu a bližnímu je povinen konat i to, co by sám pro sebe konat nesměl nebo nechtěl. Je-li světská vláda zřízena od Boha a Boží služebníci, pak se křesťan nesmí od této služby štítivě vzdalovat a má zodpovědnost za to, aby se konala v souladu s Boží vůlí. Proto je povinností křesťana nejenom světskou vládu respektovat, nýbrž se také sám nabídnout k této službě, kdykoliv je to třeba a pokud k ní má schopnosti.

Duchovní a světská vláda však musejí být přísně odděleny. Vláda, která chce řídit víru a myšlení svých poddaných, zasahuje Bohu do jeho výlučných práv a musí se obávat Božího trestu. Světská vláda však nesmí ani v oboru své působnosti (záležitosti těla a statku) jednat svévolně. Jejím svrchovaným měřítkem je zákon lásky a přirozené právo. (Zákon lásky je zásada, aby nikdo nedělal druhému, co si nepřeje, aby se dělo jemu.) Přirozené právo není podle Luthera v rozporu s Božím zákonem, v podstatě je totožné s tzv. druhou deskou Desatera.

Jestliže vláda nařizuje páchat bezpráví, musí se tomu křesťan vzepřít. Ne však násilím, nýbrž pouze vyznáním pravdy a odmítnutím na bezpráví

spolupracovat. Martin Luther zásadně odmítal násilnou revoluci. Vycházel ze zásady, že změna vlády neznámá ještě zlepšení. Křesťan by se měl spíš snažit vládu a politický život společnosti kultivovat svým svědectvím a příkladem. K tomu patří i ochota k službě a poslušnost tam, kde to není v rozporu s Boží vůlí. Kde nikdo nechce sloužit a poslouchat a všichni chtějí pouze rozhodovat, nastane rozklad a boj, končící tím, že slabí a nevybojní utečou do soukromí, pokud jim nějaké zbude. Podle Luthera je každý člověk rozený tyran, pokud ho Bůh svým slovem nepromění. Proto nedůvějuje vládě zástupů. Člověk je oslovitelný a proměnitelný pouze jako jednotlivec a pouze takto může nést zodpovědnost. Podle Luthera je lepší snášet vládu jednoho tyрана než vládu nesčetných tyranů.

Martin Luther věnoval velkou pozornost povinnostem světské vlády a hospodářské oblasti. Napsal o tom i zvláštní spis "O lichvě". Zastával názor, že se vláda má bránit tomu, aby bohatí nezneužívali svého bohatství a podnikání ke škodě chudých a slabých nebo celé společnosti. Stejně ostře kritizoval i nekalé praktiky zaměstnanců vůči zaměstnavatelům.

I obchodní soudy se musejí podle Luthera řídit právem lásky a přirozeným právem. Ve sporných případech musejí přihlížet k poměrům dlužníka i věřitele. Nikdy nesmějí dlužníkovi zabavit přístřeší, oděv a prostředky, nutné pro obživu vlastní rodiny.

V současné době se mnoho evangelických teologů hlásí k socialismu. Argumentují tím, že evangelium straní chudým. To je v zásadě pravda, ale s výhradami. Už Mojžíšův zákon zdůrazňuje, že soudce nesmí nadřizovat ani bohatému, ani chudému.

Evangelium blahoslaví chudobu, ale ne takovou, která závidí a baží po majetku druhého, nebo po jeho postavení. Na to upozornil rovněž Luther ve výkladu chvalozpěvu Panny Marie. Hlavní chybu socialismu chápu v tom, že příčinu vykořisťování člověka člověkem vidí v soukromém vlastnictví a snaží se to napravit dokonalým vnějším uspořádáním společnosti. Tento postoj podceňuje lidský hřích, zjevnou nebo skrytou vášeň k sobě samému, která hledá sebeuplatnění a která se nejlépe skrývá právě v kolektivistickém uspořádání pod pláštěm obecných zájmů. Kolektivistické uspořádání rovněž umožňuje zjevný i skrytý parazitismus a útočí nejen na majetek, nýbrž přímo na fyzickou osobu.

Dr. Václav Frei (katolická soc. nauka)

Ing. Jan Litomiský (evang. soc. nauka)

Informační týdeník "HLAS" Křesťansko-demokratické strany vydává redakce ve složení: Jan Cigánek, Ladislav Bouček, Michaela Freiová a redakční rada KDS. Foto: Ondřej Němec. Grafická úprava: Petr Hoffmann. Příspěvky a připomínky jsou vítány. Prosíme, zasílejte je na adresu: Sekretariát KDS, Soukenická 22, Praha 1, 110 00. Na obálce uveďte "HLAS".